

Mili darovi za družbo vednega češčenja.
Sv. Marko niže Ptuja 12 fl., Zibika 11 fl. 20 kr., Ormož 10 fl. 31 kr., Sv. Nikolaj pri Ormožu 7 fl. 31 kr., Negova 6 fl., Podgorje 8 fl., Ruše 12 fl., Hoče 10 fl.

Gospodarske stvari.

Kompóst.

(Dalje.)

Kompóst je kmetovalcu kemična delavnica, v kateri tvarine, ki so hrana njegovim rastlinam, v nekem razmerju zbira in razkrojuje, rastlinam tako rekoč hrano užitno in tečno napravlja, kakor dobra gospodinja svojim delavcem. Ni dosti torej, da zvozi kmetovalec razne tvarine na kup in jih pusti tam poljubno prhniti, on mora za njih hitrejši, popolnejši in boljši razkroj skrbeti, da v polni meri v kratkem času njega trud obilno poplačajo.

Kmetovalec pa ni ravno fiziolog, ki skuša, s kakimi sredstvi bi se dalo rastlinsko življenje pouspešiti, kateremu glavni namen je preiskava. Ne, kmetovalec mora biti tudi dober gospodar, ki zna iz tvarin, čez katere razpolaga, primeroma najvišji gnotni, pa ne samo idealni (navidezni) uspeh doseči. Mora torej gledati, da napravlja svoj kompost na tak način, da ga primeroma najmanj stane, pa mu največ koristi.

Že ako si navozi samo frišne zemlje na travnik ali v vinograd, zemlje, ki je nekaj časa na kupu ležala, bode že opazil nekaj ugodnega vpliva na rastline. Pa tudi v najboljši zemlji je rastlinska hrana tako močno stanjšana, da bi bilo treba preveč zemlje navažati, da zadostuje zahtevam rastlin. Pomislimo pa, koliko stane vožnja na travnike, precej oddaljene, ali pa v strme vinograde! Skrbeti nam je torej, da napravimo kompost precej koncentriran (združen); dajmo vanj tvarine, ki so rastlinska hrana, v toliki meri, da nam bode treba kolikor mogoče manj prevažati, da bodemo n. pr. z enim vozom isto dosegli, kakor sicer s sto vozovi. Umna stedljivost je prvi pogoj umnega gospodarstva.

Kompóst, ki (kakor se navadno napravlja) obstoji le iz zemlje in listja, n. pr. 100 q zemlje in 100 q listja, ima le 101 kg dušca, okoli 21 kg kalija in 207 kg fosforove kisline. Po vsebini ne bi zadostovalo teh 200 q ali okoli 20 vozov niti za pol hektara vinograda. Dušca je sicer dovolj za 3 ha, ali pomanjkuje kalija in fosforove kisline. Dajmo pa kompostu še okoli 130 kg fosforove kisline n. pr. v 7 q koščene moke in pa kalija n. pr. 13 q pepela, ali pa le 10 q kajnita, tedaj nam bode ta kompost, ki ne postane vsled tega mnogo težji, zadostoval za 3 ha vinograda, torej za šestoro velikost vinograda kakor prej. Prejšnjega bi morali za 3 ha navoziti v vinograd okoli 1200 q, ali tega le okoli 200 q, delo dovažanja nas torej $\frac{1}{6}$ stane. Napravljajo se pa komposti tudi skoraj iz same zemlje. Kaj pa je tak kompost vreden? V 100 q zemlje in sicer boljše zemlje je okoli 18 kg dušca, 04 kg kalija in 03 kg fosforove kisline. Ako je ta zemlja na kupu ležala, tedaj so te tvarine bolj razkrojene, in ako tako zemljo navozimo v vinograd, bode v hipu poznati, da mu koristi. Da pa ga s samo zemljo vedno pri moči ohranimo, navažati bi je morali samo na 1 ha okoli 20.000 q na leto. Koliko dela! Pravilo nam bodi: Kompóst napravljajmo tem bolj koncentrovan (združen), čim težavnejše je njega prevažanje.

Iz česa pa se naj kompost sestavlja? Iz tvarin, katere je lahko in po ceni v gospodarstvu ali v bližini dobivati. Kupujejo se le tedaj tvarine, ako jih ni doma

dovolj dobiti, pa je treba z njimi kompost napraviti bolj koncentrovan. Tvarine, iz katerih napravljam kompost, moremo spraviti v tri skupine po njih glavnem namenu: 1. tvarine, ki imajo ali vežejo rastlinsko hrano v sebi in zabranjujejo, da se ta ne razgubi; 2. tvarine, kojih glavni namen je, rastlinsko hrano dajati; 3. tvarine, ki služijo v prvi vrsti za hitri razkroj, za kemično pretvorbo itd.

Osnovna tvarina za kompost je in ostane zemlja. Ima sicer sama vrlo malo hranilnih snovij. Analiza (razkrojitev) boljše peščene glinaste zemlje je n. pr. pokazala: 0.115% dušca, 0.043% kalija in pa 0.030% fosforove kisline. To je zelo malo in ne izda za gnojenje skoraj nič, če bi tudi vse te tvarine tako popolnoma bile razkrojene, da bi jih rastlina mogla popolnoma porabiti. Zemlja se torej ne jemlje toliko za to, da bi se z njo gnojilo. Ona pa ima dobro lastnost, da tvarine, ki so rastlinska hrana, posebno kalij, fosforovo kislino in dušec (tega v obliki amonijaka v solitarni kislini) posrka (absorbira) takó, da teh voda ne izpere, da se ne pozgubé. Zaradi te lastnosti je zemlja neobhodno potrebna za kompost. Naj se je pa ne meša preveč v kompost, da ne bode treba odveč zemlje prevažati, da ne pride gnojenje vsled preobilnega dela predrago.

Vzame naj se kolikor mogoče zemlja, ki ima že sama po sebi kaj več redilnih snovij v sebi, ali v kateri so redilne snovi bolj razkrojene itd. Najboljše je blato iz ribnikov, tudi luž, iz nanošenj (jam, ki se izkopljejo zato, da se v njih od deževnice splavljena voda zbira), zemlja, ki se dobi pri trebljenju jarkov itd. So zemlje, posebno take iz ribnikov, ki imajo že same po sebi mnogo organskih in redilnih snovij, katerih pa ne smemo nikdar preceniti. Te redilne snovi se pa še le v kompostu do dobra razkrojijo. Da se vežejo nekatere redilne snovi v kompostu, namreč jako hlapni amonijak, ki se kaj rad razgubi, koristijo nekatere druge tvarine, posebno kajnit in malec (gips). Dobro je, da te tudi primešamo že iz tega namena. (Dalje prih.)

Žitne cene v Mariboru od 29. dec. do 5. jan. 1895. Po hektolitr: pšenica 5 fl. 40 kr., rž 4 fl. 10 kr., ječmen 4 fl. 20 kr., oves 3 fl. 20 kr., turšica ali koruza 5 fl. 30 kr., proso 4 fl. 50 kr., ajda 4 fl. 20 kr.

Sejmovi. Dne 12. januarija v Poličanah (svinjski sejem). Dne 14. januarija pri Sv. Filipu v Veračah. Dne 16. januarija v Imenem (svinjski sejem). Dne 17. januarija v Petrovčah, pri Sv. Petru pri Radgoni, na Bregu pri Ptuj (svinjski sejem) in v Kapelah pri Brežicah.

Dopisi.

Iz Ljutomera. (Božičnica) v Franc-Jozefovi soli. Tudi letos je učiteljstvo te šole priredilo šolski mladini prelepo božičnico z delitvijo obleke in obuvila med uboge učence in učenke. Ta delitev se je v soboto, 22. dec. popoldne slovesno vršila v telovadnici. Pri tej slavnosti so bili navzoči: okr. glavarstva voditelj g. pl. Cron z gospo soprogo, gosp. okr. komisar pl. Rainer, veleč. g. dekan Skuhala, gg. kateheta Ozmeč in Brglez, načelnik kr. š. sveta, g. Kukovec, več odličnih dobrotnikov in dobrotnic, oziroma starišev, skupno učiteljstvo in vsa šolska mladina. Otroci višjih razredov so zapeli Ipavčevo pesem: »Pri jaslicah«. V nagovoru je g. nadučitelj Robič izrazil svoje veselje, da je šolska mladina bila letos zopet vredna obilne podpore — še mnogo večje, kakor lani — ter ji izrekel v imenu šole